

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.06.2005, sp. zn. 21 Cdo 2023/2004, ECLI:CZ:NS:2005:21.CDO.2023.2004.1

Číslo: 10/2006

Právní věta: Zaplatil-li zaměstnanec vyšší daň z příjmů fyzických osob jenom proto, že mu zaměstnavatel vyplatil náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti náležející mu za delší časové období po lhůtě splatnosti jednorázově, vznikla tím zaměstnanci škoda, za kterou zaměstnavatel odpovídá podle § 187 odst. 2 zák. práce.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.06.2005

Spisová značka: 21 Cdo 2023/2004

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody zaměstnavatelem

Předpisy: § 16 odst. 1 písm. a) předpisu č. 586/1992Sb.

§ 187 odst. 2 předpisu č. 65/1965Sb.

§ 193 odst. 1 písm. a) předpisu č. 65/1965Sb.

§ 205b odst. 3 písm. a) předpisu č. 65/1965Sb.

§ 253 odst. 2 písm. a) předpisu č. 65/1965Sb.

§ 259 odst. 2 písm. a) předpisu č. 65/1965Sb.

§ 43 odst. 1 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 79 odst. 1 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil 189 117 Kč s 8,5% úrokem z prodlení od 12. 10. 2001 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že na základě rozsudků Okresního soudu v Příbrami ze dne 12. 7. 1999 a Krajského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2000, jimiž byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci na odškodnění pracovního úrazu ze dne 18. 6. 1995 částku 1 119 941,40 Kč, uzavřeli účastníci dne 8. 10. 2001 „Dohodu o výplatě náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce.“ V této dohodě se žalovaný zavázal do tří pracovních dnů zaplatit žalobci na této náhradě (za období od 22. 4. 1996 do 22. 6. 2000) částku 1 119 941,40 Kč a za období od 23. 6. 2000 do 31. 8. 2001 částku 396 414 Kč, tedy celkem 1 516 355,40 Kč „hrubého“; podle článku V. této dohody měly být uvedené částky zaplacený žalobci po provedení srážky na daň z příjmů ze závislé činnosti. Žalovaný však při vyměřování záloh na daň postupoval tak, „jakoby se jednalo o jednorázový příjem,“ a v důsledku toho „byl žalobce zařazen do nejvyšší třídy pro výpočet daně a musel tak odvést na daních podstatně více“ (celkem zaplatil 452 095 Kč), než kolik by mu

bylo „strženo“, kdyby mu žalovaný náhradu za ztrátu na výdělků „platil tak, jak měl.“ Žalobci tak „v přímé příčinné souvislosti s protiprávním jednáním žalovaného“ vznikla škoda ve výši 189 117 Kč, neboť, kdyby žalovaný neporušil svou právní povinnost „platit žalobci nárok v souladu s § 195 zák. práce měsíčně od vzniku nároku v roce 1996“ a „postupoval by v souladu se zákonem dle měsíčního účtování záloh na daň z příjmů,“ zaplatil by žalobce na dani z příjmů pouze 262 978 Kč.

O k r e s n í s o u d v Příbrami rozsudkem ze dne 28. 1. 2004 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen „nahradit“ žalovanému náklady řízení ve výši 33 040 Kč „na účet právní zástupkyně žalovaného“. Soud prvního stupně vycházel ze zjištění, že „nároky, které byly mezi účastníky sporné a které byly předmětem dlouhodobého soudního sporu, vyřešili účastníci dohodou“ podle ustanovení § 259 zák. práce, kterou uzavřeli dne 8. 10. 2001 v písemné formě, a že v souladu s touto dohodou žalovaný žalobci také poskytl plnění, „a to ve výši a způsobem, na kterém se rovněž účastníci písemně dohodli.“ Protože podle jeho názoru „nelze žalovanému v tomto směru nic vytknout, a rozhodně mu nelze klást za vinu, že v souladu s daňovými předpisy provedl srážku daně ze závislé činnosti,“ dovedil, že žalobci v souvislosti s poskytnutím plnění z titulu odškodnění pracovního úrazu „nevznikla žádná škoda, za kterou by měl odpovídat žalovaný,“ a že proto není uplatněný nárok opodstatněný. Ze záhlaví rozsudku vyplývá, že soud prvního stupně ve shodě se žalobou pokládal za žalovaného „D., s. p., odštěpný závod S., se sídlem v P.“.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 3. 5. 2004 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud zdůraznil, že „v dané věci je třeba nárok žalobce, tak jak je formulován, posoudit podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce,“ podle kterého zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci též za škodu, kterou mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele zaměstnanci jednajícím jeho jménem (§ 9 a 10 zák. práce). Tato odpovědnost „je konstruována“ jako objektivní za kvalifikované jednání vlastních zaměstnanců a za následky jejich jednání, přičemž „musí být především zjištěno, že poškozenému škoda vznikla.“ V daném případě však podle názoru odvolacího soudu „je otázkou, zda lze za škodu považovat daň z částky, která byla žalobci přisouzena soudními rozhodnutími.“ Z hlediska porušení právních povinností přitom „není bez významu“ ani dohoda uzavřená účastníky dne 8. 10. 2001, kterou „lze považovat za dohodu o narovnání ve smyslu ustanovení § 259 zák. práce, neboť účastníci se dohodli na skončení pracovního poměru ke dni 21. 4. 1996 a u této částky neshledal odvolací soud neplatnost dohody, a to ani podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) ani podle písm. c) tohoto ustanovení. Touto dohodou účastníci také upravili své nároky do budoucna.“ Proto odvolací soud dospěl k závěru, že „ze strany zaměstnavatele nedošlo k porušení právních povinností ve smyslu ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce, když žalobci vyplatili částku představující náhradu za ztrátu na výdělků jednorázově a z této částky odvedli daň z příjmů ze závislé činnosti v souladu s právními předpisy.“ Za žalovaného odvolací soud považoval „D., s. p., v S., odštěpný závod S., se sídlem P.“

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozoval z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Podle jeho názoru napadené rozhodnutí řeší právní otázku výkladu ustanovení § 259 zák. práce a otázku odpovědnosti zaměstnavatele za porušení povinnosti odvést za zaměstnance srážky na daň způsobem, který mu nezpůsobí škodu snížením jeho čistého příjmu, v rozporu s hmotným právem. Dovozoval, že v daném případě žalovaný jako zaměstnavatel objektivně porušil „jednoznačně kvalifikovaně“ (tedy v rámci plnění úkolů zaměstnavatele zaměstnanci) několik právních povinností, jestliže v letech 1996 až 2001 mimo jiné neodváděl za žalobce zálohy na daň ze závislé činnosti a neplatil mu náhradu za ztrátu na výdělků „tak, jak dle právních předpisů měl, tedy průběžně každý rok.“ Tím, že žalovaný vyplatil žalobci „zákonné nároky“ najednou – „tedy jinak než byl povinen“ – a takto je i zdanil, došlo v příčinné souvislosti s těmito porušeními povinností, které pro žalovaného vyplývaly z ustanovení § 205b odst. 3 zák. práce a § 38h odst. 5 zákona č. 586/1992 Sb., k tomu, že žalobci byla vyplacena menší částka – čistý příjem, než

jakou by obdržel, kdyby žalovaný své zákonné povinnosti řádně plnil. Dále namítal, že dohodu účastníků o výplatě náhrady za ztrátu na výdělků ze dne 8. 10. 2001 nelze považovat za platnou dohodu o narovnání ve smyslu ustanovení § 259 zák. práce, neboť – jak zdůraznil – předmětem takové dohody mohou být pouze nároky sporné; „není-li sporných nároků, nemůže být dohoda zaměstnance a zaměstnavatele platná.“ V daném případě mezi účastníky v důsledku pravomocných soudních rozhodnutí žádné sporné nároky neexistovaly, „nebylo tedy co sporného upravovat, dohoda formálně řešila pouze způsoby úhrady přiznaných nároků.“ Podle jeho názoru tedy „porušení povinností žalovaného – zaměstnavatele a způsobení škody žalobci není možné odůvodnit tak, že sám žalobce si na základě této dohody smluvních stran škodu způsobil.“ Kromě toho dovolatel vytkl soudům, že se v důsledku svých odlišných právních názorů vůbec nezabývaly uplatňovaným nárokem samotným a neprovedly žalobcem opakovaně navrhovaný důkaz znaleckým posudkem z oboru účetnictví, který by prokázal způsobení škody žalobci odlišným (a nesprávným) způsobem vyplacení soudem přiznané náhrady za ztrátu na výdělků, resp. nesprávným provedením srážek na daň. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), se nejprve zabýval tím, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst.1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Žalobce napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. Protože dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není v této věci přípustné (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno žádné rozhodnutí ve věci samé, které by odvolací soud zrušil), může být přípustnost dovolání v této věci založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu nepodléhá – srov. § 241a odst. 2 a § 242 odst. 3 o. s. ř.), že pravomocnými rozsudky Okresního soudu v Příbrami ze dne 12. 7. 1999, Krajského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2000 a Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2001 bylo žalovanému uloženo, aby zaplatil žalobci

na odškodnění pracovního úrazu ze dne 18. 6. 1995 z důvodu náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 22. 4. 1996 do 22. 6. 2000 částku 1 119 941,40 Kč.

Nejvyšší soud kromě jiného řešil právní otázku, zda pracovní poměr mezi účastníky mohl být právním úkonem ze dne 27. 3. 1995 sjednán na dobu určitou, a dovodil, že „odvolací soud v souladu se zákonem dospěl k závěru, že pracovní poměr žalobce u žalovaného neskončil dnem 31. 12. 1995 a že trval i po 1. 1. 1996.“ Nato dne 8. 10. 2001 účastníci uzavřeli „Dohodu o výplatě náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce“, ve které (v čl. IV. a V.) se žalovaný zavázal, že „vyplatí zaměstnanci (žalobci) na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce částku ve výši 1 119 941,40 Kč, jak ji stanovil rozsudek Krajského soudu v Praze,“ a dále „na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce za období od 23. 6. 2000 do 31. 8. 2001 částku ve výši 396 414 Kč,“ obojí „po provedení srážky na daň ze závislé činnosti, do tří pracovních dnů od podpisu této dohody oběma účastníky.“ Dne 11. 10. 2001 žalobce obdržel od žalovaného částku 1 034 404 Kč, kterou žalovaný vypočetl tak, že od součtu dohodnutých částek (tj. od 1 516 355,40 Kč) odečetl zálohu na daň z příjmů ve výši 481 951 Kč, vypočtenou z částky 1 516 355,40 Kč. Po vyúčtování daně z příjmů za rok 2001 žalovaný vrátil žalobci přeplatek na dani ve výši 39 820 Kč. Žalobce tvrdí, že mu „v přímé příčinné souvislosti s protiprávním jednáním žalovaného“ vznikla škoda ve výši 189 117 Kč, neboť, kdyby mu žalovaný platil náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti „v souladu se zákonem měsíčně od vzniku nároku v roce 1996“, nezaplatil by žalobce na dani z příjmů 452 095 Kč, ale pouze 262 978 Kč.

Za tohoto skutkového stavu řešil odvolací soud – jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku – mimo jiné právní otázku, jaký význam z hlediska náhrady škody podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce má porušení povinnosti zaměstnavatele platit zaměstnanci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve smyslu ustanovení § 195 zák. práce průběžně každý měsíc. Poznatky, jež byly získány v souvislosti se sledováním pravomocných rozhodnutí soudů (srov. § 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších změn a doplňků), nasvědčují tomu, že tato právní otázka je odvolacími soudy dosud rozhodována rozdílně. Vzhledem k tomu, že posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu z tohoto hlediska rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je v tomto směru podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. provedeném bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Projednávanou věc je třeba posuzovat i v současné době – vzhledem k tomu, že žalobce požaduje náhradu škody, která mu vznikla k 31. 12. 2001 (po vyúčtování daně z příjmů za rok 2001) – podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 31. 3. 2002 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů /zákon o soudech a soudcích/).

Podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu, která mu vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním porušením právních povinností nebo úmyslným jednáním proti pravidlům slušnosti a občanského soužití.

Podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci též za škodu, kterou

mu způsobili porušením právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele zaměstnanci jednajícím jeho jménem (§ 9 a 10 zák. práce).

Obě citovaná ustanovení upravují tzv. obecnou odpovědnost zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci. Předpoklady vzniku odpovědnosti zaměstnavatele za škodu však upravují rozdílně.

Podle ustanovení § 187 odst. 1 zák. práce je zaměstnavatel povinen nahradit zaměstnanci škodu, která zaměstnanci vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, jestliže příčinou škody bylo porušení právních povinností nebo úmyslné jednání proti pravidlům slušnosti a občanského soužití. Okolnost, zda právní povinnosti porušil nebo úmyslně jednal proti pravidlům slušnosti a občanského soužití zaměstnavatel, zaměstnanec jednajícím jeho jménem nebo jiná osoba bez jakéhokoliv vztahu k zaměstnavateli, zde není významná; rozhodující je, že ke škodě došlo při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu, která mu vznikla i jinak než při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, a to za předpokladu, že ke škodě došlo následkem porušení právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele. I když ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce v této souvislosti výslovně hovoří jen o porušení právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele ze strany zaměstnanců jednajících ve smyslu ustanovení § 9 a 10 zák. práce jeho jménem, z použití argumentu a minori ad maius (a fortiori) vyplývá, že skutková podstata této odpovědnosti za škodu dopadá i na případ, kdy škodu zaměstnanci způsobil porušením právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele přímo sám zaměstnavatel – fyzická osoba. V řízení o náhradu škody podle ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce má žalobce (poškozený zaměstnanec) procesní povinnost tvrdit (srov. § 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) a posléze i prokázat (srov. § 101 odst. 1 písm. b/ a 120 odst. 1 o. s. ř.) všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik odpovědnosti za škodu.

V posuzovaném případě se žalobce domáhá náhrady škody, která mu měla vzniknout v době (od 22. 4. 1996 do 31. 8. 2001), kdy pro žalovaného nevykonával žádnou práci; protože se nemůže jednat o škodu vzniklou při plnění pracovních úkolů ani v přímé souvislosti s ním, je třeba odvolacímu soudu přisvědčit, že odpovědnost za škodu v této věci může být založena jen na základě ustanovení § 187 odst. 2 zák. práce. Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci podle tohoto ustanovení jsou – jak uvedeno výše – porušení právních povinností v rámci plnění úkolů zaměstnavatele zaměstnanci jednajícím jejím jménem nebo zaměstnavatelem – fyzickou osobou, vznik škody a příčinná souvislost mezi uvedeným porušením právních povinností a vznikem škody.

První z uvedených předpokladů odpovědnosti zaměstnavatele za škodu je naplněn tehdy, jestliže zaměstnanec jednajícím jménem zaměstnavatele (srov. ustanovení § 9 a 10 zák. práce) v rámci plnění jeho úkolů poruší některou z právních povinností, které zaměstnavateli ukládají pracovněprávní předpisy nebo které pro něj vyplývají z pracovního řádu (§ 82 zák. práce), smlouvy (dohody) uzavřené s pracovníkem podle ustanovení § 244 zák. práce či z kolektivní smlouvy (§ 20 zák. práce, zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, ve znění pozdějších předpisů).

Pro odpovědnost zaměstnavatele za škodu vzniklou zaměstnanci pracovním úrazem (nemocí z povolání) ve smyslu ustanovení § 190 odst. 1 (popř. § 190 odst. 3 zák. práce) je charakteristické, že vzniká objektivně (bez ohledu na zavinění), jestliže zaměstnanci vznikla škoda v příčinné souvislosti s pracovním úrazem (nemocí z povolání). Jsou-li splněny stanovené předpoklady, vzniká zaměstnanci nárok na některý z dílčích nároků práva na náhradu škody taxativně vypočtených v ustanovení § 193 odst. 1 zák. práce.

Podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. a) zák. práce zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je zaměstnavatel povinen v rozsahu, ve kterém za škodu odpovídá, poskytnout náhradu za ztrátu na výdělků.

Podle ustanovení § 205b odst. 3 zák. práce náhradu za ztrátu na výdělků vyplácí zaměstnavatel pravidelně jednou měsíčně.

Podle ustanovení § 253 odst. 2 zák. práce, není-li doba uspokojení nároku stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí nebo dohodnuta, musí být nárok uspokojen do tří dnů ode dne, kdy o uspokojení oprávněný účastník požádal.

Z uvedených ustanovení je zřejmé, že žalovaný jako subjekt odpovědný za škodu vzniklou žalobci pracovním úrazem ze dne 18. 6. 1995 měl povinnost platit žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti pravidelně každý měsíc ode dne 22. 4. 1996, od kdy žalobce uspokojení svého nároku požadoval. Žalovaný však takto nepostupoval a náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 22. 4. 1996 do 31. 8. 2001 vyplatil žalobci jednorázově dne 11. 10. 2001 na základě „Dohody o výplatě náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce“ ze dne 8. 10. 2001, která byla mezi účastníky uzavřena až na základě výsledku soudního sporu o odškodnění pracovního úrazu žalobce ze dne 18. 6. 1995, vedeného u Okresního soudu v Příbrami. Za této situace je proto odůvodněn závěr, že žalovaný tím, že neposkytoval žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti od 22. 4. 1996 pravidelně (průběžně) každý měsíc, jak to ukládá ustanovení § 205b odst. 3 zák. práce, nýbrž že „vyplatil žalobci částku představující náhradu za ztrátu na výdělků jednorázově“, porušil svou právní povinnost v rámci plnění úkolů zaměstnavatele.

Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti podle ustanovení § 195 zák. práce je svojí povahou - z hlediska zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších změn a doplňků (dále též jen „zákon“) - příjmem ze závislé činnosti, se kterým je třeba počítat při zjišťování základu daně, tj. částky, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, za které se pro účely daně z příjmů fyzických osob považuje kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení (srov. § 5 odst. 1 zákona). S ohledem na progresivní sazbu daně z příjmů (srov. § 16 odst. 1 zákona) v závislosti na výši základu daně, může být následkem porušení právní povinnosti zaměstnavatele podle ustanovení § 205b odst. 3 zák. práce platit zaměstnanci náhradu za ztrátu na výdělků pravidelně jednou měsíčně také skutečnost, že zaměstnanec (poplatník) zaplatí na dani z příjmů ze zvýšeného základu daně vyšší částku, než by jinak - nebýt porušení této povinnosti - zaplatil, kdyby příjmy plynoucí zaměstnanci (poplatníkovi) z náhrady za ztrátu na výdělků byly pro účely zjištění základu daně zohledňovány v tom kalendářním roce (zdaňovacím období), za který náležely; tato újma, která zaměstnanci vznikla proto, že mu zaměstnavatel vyplatil náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti jednorázově za delší časové období a zaměstnanec z tohoto důvodu zaplatil vyšší daň z příjmů fyzických osob, představuje skutečnou škodu. Uvedené vztaženo na posuzovanou věc znamená, že vznikl-li rozdíl mezi výší daně z příjmů, kterou žalobce zaplatil (byl povinen zaplatit) z daňového základu zjištěného s přihlédnutím k jednorázovému příjmu vyplacenému dne 11. 10. 2001, na straně jedné a na druhé straně celkovou výší daně, kterou by býval (v součtu) povinen zaplatit ze základů daně zjišťovaných postupně za kalendářní roky 1996 až 2001, v nichž by příjmy z náhrady za ztrátu na výdělků za období od 22. 4. 1996 do 31. 8. 2001 byly zohledněny v tom zdaňovacím období, za které náhrada příslušela, jedná se o skutečnou škodu, kterou je žalovaný povinen uhradit.

Na uvedeném závěru nemůže ničeho změnit skutečnost, že rozsah nároku, za který žalovaný odpovídá, byl předmětem soudního sporu a že tedy „strana žalovaná nemohla dříve vyplatit straně žalující náhradu za ztrátu na výdělků“, neboť i „soudy nejprve dospěly k závěru, že požadavek žalobce není po právu.“ Okolnost, že žalovaný odmítal splnit nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků dobrovolně a že se názor na důvodnost uplatněného nároku i v soudním řízení postupně vyvíjel, nemůže ničeho změnit na tom, že výsledkem tohoto řízení nebylo konstitutivní (právo tvorné) rozhodnutí, na jehož podkladě by hmotně právní vztahy teprve vznikaly. Výsledkem řízení o splnění povinnosti vyplývající ze zákona (§ 80 písm. b/ o. s. ř.) bylo (pouze) deklaratorní rozhodnutí

autoritativně zjišťující existenci hmotně právního vztahu (vztahu z odpovědnosti za škodu vzniklou pracovním úrazem), které - z hlediska hmotného práva - nepředstavuje novou skutečnost. Důsledkem tohoto zjištění je pak závěr, že žalovaný neuspokojil existující nárok žalobce řádně a včas (§ 256 odst. 1 zák. práce) proto, že porušil své právní povinnosti, které měl - z objektivního hlediska nazíráno - již v době, kdy nárok vznikl, a jejichž existence byla rozhodnutím soudu toliko deklarována.

Ve prospěch opačného názoru nelze důvodně argumentovat ani tím, že škoda uplatněná žalobcem v této projednávané věci byla mezi účastníky vypořádána výše zmíněnou dohodou ze dne 8. 10. 2001 (označenou jako „Dohoda o výplatě náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dle § 195 zák. práce“), kterou se účastníci - jak uvádí odvolací soud - „dohodli na skončení pracovního poměru dohodou ke dni 21. 4. 1996“, kterou si také „upravili své nároky do budoucna“ a na základě níž „vyplatili částku představující náhradu za ztrátu na výdělků jednorázově a z této částky odvedli daň z příjmů ze závislé činnosti v souladu s právními předpisy“. Odvolacímu soudu lze přisvědčit, že dojde-li mezi účastníky pracovního poměru k jednání, kterým si vyjasňují svá rozdílná stanoviska k otázkám odpovědnosti zaměstnavatele nebo jejího rozsahu, výše škody nebo příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti zaměstnavatele a vzniklou škodou, tedy k jednání směřujícímu k odstranění pochybností, rozporů a docílení vzájemných ústupků, jde o dohodu, již si účastníci upravili nároky mezi nimi sporné. S takovou dohodou, mající povahu narovnání (§ 259 zák. práce), je spojen zánik původního závazku zaměstnavatele k náhradě škody a jeho nahrazení novým závazkem, jehož právní důvod spočívá v dohodě (narovnání), nikoliv v odpovědnosti zaměstnavatele za vzniklou škodu. Odvolací soud však náležitě neuvážil, že předmětem této dohody - nazíráno z hlediska té části dohody, která se vztahuje k nároku uplatněnému v projednávané věci - byla dohoda o způsobu zaplacení částky 1 119 941,40 Kč a náhrady za ztrátu na výdělků za období od 23. 6. 2000 do 31. 8. 2001 ve výši 396 414 Kč, jejichž základ a výše vzhledem k závěrům přijatým v řízení vedeném u Okresního soudu v Příbrami nebyly sporné. Za tohoto stavu byla předmětem ujednání účastníků pouze dohoda o splatnosti nároků z odpovědnosti zaměstnavatele za ztrátu na výdělků ve smyslu ustanovení § 195 zák. práce, o nichž již stejně bylo autoritativně rozhodnuto, a o splatnosti těch nároků dospělých ke dni uzavření dohody, jejichž existence přímo vyplývala ze závěrů předcházejícího soudního řízení; součástí tohoto ujednání bylo k těmto nárokům se upínající prohlášení účastníků o tom, že (povinný) žalovaný provede z vymáhané peněžitě pohledávky srážku stanovenou zvláštními předpisy a odvede tuto srážku příslušnému orgánu v rozsahu, v jakém je povinen za dané situace tuto srážku provést (srov. rovněž § 268 odst. 2 o. s. ř.). Z obsahu uzavřené dohody však neplyne, že jejím předmětem bylo narovnání vztahů účastníků ohledně rozdílu mezi výší daně, kterou za vzniklé situace bylo třeba zaplatit bez ohledu na to, zda se o tom účastníci „dohodli“, a výší daně, která by bývala byla zaplacená, jestliže by žalovaný řádně plnil svoji povinnost platit náhradu za ztrátu na výdělků pravidelně, jak postupně nastávala splatnost jejich jednotlivých splátek.

Kromě toho, že - jak vyplývá z výše uvedeného - rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, bylo řízení předcházející jeho vydání postiženo rovněž vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Z ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř. (i ve znění účinném do 18. 3. 2004) vyplývá, že v žalobě musí být účastníci řízení označeni tak, aby bylo nepochybné, kdo je účastníkem řízení, aby ho nebylo možné zaměnit s někým jiným (s jinou osobou), a aby s ním soud mohl jednat. Právnícká osoba se jako účastník řízení (i ve sporu, který se týká jejího odštěpného závodu - srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 1997 [Cpjn 30/97](#), uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 41, ročník 1997) označuje uvedením obchodního jména (nyní název obchodní firmy) a adresy sídla; jde-li o právnickou osobu, která se zapisuje do obchodního rejstříku, je součástí obchodního jména (firmy) právnické osoby - kromě jejího názvu - i

dodatek označující její právní formu (§ 9 odst. 2 obch. zák.). Další údaje (nejde-li o věc vyplývající z obchodních vztahů) zákon nevyžaduje.

O vadnou žalobu (neúplné podání) jde tehdy, jestliže účastník řízení je označen jen obchodním jménem právnické osoby a chybí údaj o její právní formě, popřípadě též uvedení jejího sídla, byť za těmito údaji následuje údaj o její organizační složce (odštěpném závodě). Protože tento nedostatek brání pokračování v řízení, je soud povinen pokusit se zjednat nápravu postupem podle ustanovení § 43 o. s. ř. Podle ustanovení § 43 o. s. ř. soud postupuje také tehdy, jestliže v žalobě není jednoznačně vyjádřeno, zda byla za účastníka řízení označena právnická osoba nebo její organizační složka (odštěpný závod).

V posuzovaném případě žalobce v žalobě označil za žalovaného „D., s. p., odštěpný závod S., se sídlem v P.“. Z tohoto označení je zřejmé, že žalovaný byl v žalobě označen neúplně a nesprávně, neboť – jestliže byla žaloba podávána proti právnické osobě – nebyl uveden údaj o jejím sídle a použité označení navíc neumožňovalo jednoznačně stanovit, zda měla být účastníkem řízení právnická osoba, tj. „D., s. p.“ (s uvedením jejího sídla), nebo zda jím měl být „odštěpný závod S., se sídlem v P.“

Neúplnost a nesprávnost žaloby v označení účastníků je soud povinen pokusit se postupem uvedeným v ustanovení § 43 o. s. ř. odstranit, neboť se jedná o vadu žaloby, která brání pokračování řízení (meritornímu rozhodnutí). Soud prvního stupně to však neučinil a odvolací soud v tomto směru nezjednal nápravu; ze záhlaví napadeného rozsudku a z obsahu spisu vyplývá, že odvolací soud z vlastní iniciativy pouze částečně doplnil údaj o sídle žalovaného. Došlo tak k tomu, že rozsudky soudů obou stupňů bylo rozhodnuto o právech a povinnostech účastníků řízení, aniž by bylo jasné, kdo je ve sporu žalovaným a zda má způsobilost být účastníkem řízení, a že tyto rozsudky jsou nevykonatelné. Protože dovolání je v dané věci přípustné, dovolací soud k této vadě řízení přihlédl z úřední povinnosti, i když nebyla v dovolání uplatněna (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud jej zrušil (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř.), a protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).